

Kunnan lausunto hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevasta lainsäädännöksi (kv)

336/00.01.01/2012

Kunnanhallitus § 35

Hallituksen linjasi rakennepoliittisessa ohjelmassaan syksyllä 2013, että metropolialueen kilpailukyky varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto.

Valtiovarainministeriö asetti lokakuussa 2013 työryhmän valmistelemaan metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä. Työryhmän tehtävänä oli mm. valmistella ehdotus metropolihallinnon hallintomalliksi, rahoituksen ja päätöksenteon järjestämiseksi, metropolihallinnon alueelliseksi toimivallaksi sekä valmistella ehdotus niistä tehtävistä, joita metropolialue hoitaisi. Työryhmän väliraportti julkaistiin 1.4.2014 ja Kirkkonummen kunnanvaltuusto antoi siitä lausuntonsa 16.6.2014.

Väliraportista saatuihin lausuntoihin perustuen hallitus linjasi elokuussa 2014 budjettiriihen yhteydessä, että metropolialueelle perustetaan vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä käynnistyvä metropolihallinto erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmien ratkaisemiseksi. Metropolihallinto muodostettaisiin metropolialueen MAL -sopimuskuntien varaan, jolloin siinä olisivat mukana Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Sipoo, Kerava, Tuusula, Järvenpää, Kirkkonummi, Vihti, Nurmijärvi, Mäntsälä, Hyvinkää ja Pornainen. Näiden lisäksi Porvoo ja Lohja voisivat halutessaan liittyä metropolihallintoon.

Metropolihallinnon tehtäväksi tulisi metropolikaavan laatiminen ja sen toimeenpanon varmistaminen sekä seuraavat julkishallinnon tehtävät: joukkoliikenteen suunnittelu ja hoitaminen (HSL), HSY:n ympäristöasiat sekä Uudenmaan liitolta siirtyviä tehtäviä. Toimivan asuntopoliittikan toteutumisesta ja metropolihallinnon muista tehtävistä on tarkoitus sopia lainvalmistelun jatkotyössä. Metropolihallinnolle luvataan kunnista riippumaton rahoitusratkaisu nykyisten kuntayhtymien tuloilla, valtionosuuksilla ja valmistelussa tarkentuvalla rahoitusratkaisulla. Metropolihallinnolle ei tulisi omaa verotusoikeutta. Metropolihallinnolle tulisi vaaleilla valittava valtuusto, jonka vaalitavassa huomioidaan alueellinen ja puoluepoliittinen edustavuus.

Lausunnon kohteena oleva luonnos hallituksen esitykseksi on valmisteltu ministeriöiden virkamiesten yhteistyönä. Vaalijärjestelmävaihtoehtoa ovat työstäneet puolueiden puoluesihteerit. Hallituksen esitystä ei lausuntopyyntökirjeen mukaan ole vielä poliittisella tasolla lopullisesti linjattu. Luonnos on esityksen vaikutusten arvioinnin osalta vielä puutteellinen ja esitystä tullaan täydentämään lausuntojen perusteella.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa metropolihallintoa koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta sekä siihen liittyvästä valtioneuvoston asetuksesta koskien metropolihallinnon valtionavustuksia. Lausuntoa antavia tahoja pyydetään arvioimaan hallituksen esityksen luonnosta oman kunnan näkökulman ohella myös metropolialueen kokonaisuuden näkökulmasta käsin.

KUUMA -johtokunta on 7.1.2015 hyväksynyt KUUMA -kuntien yhteisen

lausunnon asiasta. Lausunto on oheismateriaalina. Lisäksi oheismateriaalina on lausuntopyyntökirje sekä luonnos hallituksen esitykseksi metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi ja valtioneuvoston asetukseksi metropolihallinnon valtionavustuksista. Lisäksi oheismateriaalina on Kirkkonummen kunnanvaltuuston antama lausunto metropolihallintoa valmistelleen työryhmän väliraportista 16.6.2014 § 59.

Lausunto on pyydetty toimittamaan valtiovarainministeriöön 4.2.2015 mennessä. Kirkkonummen kunta toimittaa kunnanhallituksen päätösehdotuksen ministeriölle määräajassa ja valtuuston lausuntopäätöksen 10.2.2015.

Esityslistan liite:

-Kirkkonummen kunnan lausunto valtiovarainministeriölle hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

Oheismateriaalit:

- KUUMA-johtokunnan lausunto metropolihallintolaista sekä siihen liittyvistä erityislaista

- Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

- Hallituksen esitys eduskunnalle metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

- Kirkkonummen kunnanvaltuuston lausunto metropolihallintoa valmistelleen työryhmän väliraportista kv 16.6.2014 § 59.

Ehdotus

Kunnanjohtaja

Kunnanhallitus päättää

1

ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto antaa valtiovarainministeriölle liitteen mukaisen lausunnon hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

2

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Käsittely

Keskustelun aikana jäsen Marjokaisa Piironen ehdotti, että lausuntoon tehdään seuraavat muutokset:

Kohta 1a. Metropolihallinnon perustamisen tarkoitus ja tavoitteet Metropolihallinnolle ei ole tarvetta ja se luo yhden ylimääräisen hallintoportaan. Kuntien ja kunnallisen itsehallinnon kannalta kuntien ja valtion välinen yhteistoiminta nykyisiä rakenteita kehittämällä on uusien hallintorakenteiden lisäämistä parempi vaihtoehto. POISTETAAN

PERUSTELU: Pidämme tärkeänä, että kunnan lausunto on myönteinen.

1 c. Metropolihallinnon toimiala ja metropolihallinnolle siirrettävät tehtävät (4 § sekä esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2-20) Esityksen mukaan metropolihallinnon tehtävät muodostuvat pääasiassa MAL-asioiden strategisen tason suunnittelu- ja kehittämistehtävistä mitä voidaan pitää osittain perusteltunakin. Sen sijaan esim. maapolitiikan suunnittelu ja maapolitiikan hoitaminen kytkeytyy kiinteästi asemakaavoitukseen ja se tulisi jättää näin ollen kuntien tehtäväksi. Ylipäänsä kaikkia mahdollisia metropolihallinnon hoidettavaksi suunniteltuja tehtäviä on harkittava tarkoin päällekkäisen hallinnon välttämiseksi. Metropolihallinnon tulee välttää operatiivisten tehtävien hoitovastuuta, kuten esim. lakiluonnoksessa mainittua rakennuttamispalvelua. POISTETAAN

PERUSTELU: Maapolitiikka on keskeinen osa maankäytön strategista suunnittelua ja on näin syytä mainita myös metropolihallinnon tehtävänä. Metropolihallinnolle ei olla antamassa toimivaltaa maapolitiikan keinojen käyttöön, kyse on nimenomaan strategisesta suunnittelusta, joka on olennainen osa metropolikaavan kokonaisuutta.

1 d. Metropolivaltuusto (5 §) Kirkkonummen kunta ei kannata suorilla vaaleilla valittua metropolivaltuustoa vaan perinteistä kuntayhtymä -muotoista hallintomallia, jossa päätöksenteko ja vaikuttaminen perustuvat väliilliseen demokratiaan ja vastuu tämän kautta kuuluu jäsenkunnille.

Metropolihallinnolle kaavaillut maankäytön, asumisen ja liikenteen tehtävät ovat kuntalaisten kannalta toki merkittäviä mutta silti huomattavasti vähäisempiä kuin esim. sosiaali- ja terveystoimen uudistuksessa kuntayhtymille aiottu tehtävät. Sote-hallintoon ei kuitenkaan tehtävien vaikuttavuudesta huolimatta ole esitetty suoria vaaleja. POISTETAAN / Tilalle: "Kirkkonummi kannattaa esitystä".

PERUSTELU: Kannatetaan lakiesitystä vaaleilla valittavasta metropolivaltuustosta.

1 g. Metropolisopimus (17 §) Valtioneuvoston toimikaudeksi laadittavaa metropolisopimusta, joka kokoaa yhteen strategisia tavoitteita palvelevat kuntien ja valtion sopimat toimenpiteet ja rahoituksen, on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Metropolisopimus tulee selkeyden vuoksi laatia vain jäsenkuntien ja valtion kesken. Metropolihallinnon itsensä ei tule olla sopimusosapuoli sillä rahoitus rakentuu valtion ja kuntien varaan. POISTETAAN / Tilalle: "Kirkkonummi kannattaa esitystä".

PERUSTELU: Metropolisopimus tulee tehdä valtion, metropolihallinnon ja kuntien kesken, eli myös metropoli-hallinnon tulee olla sopimusosapuoli sitä keskeisesti koskeissa asioissa.

1 m. Metropolialueen laajentaminen Kirkkonummen kanta todettu jo kohdassa 1 b.

2. Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen (lakiehdotus 16) liittyen lausunnonantajaa pyydetään erityisesti arvioimaan:

2 a. Metropolikaavan ohjaus- ja oikeusvaikutuksia osana kaavajärjestelmää

2 b. Metropolikaavan muodostumista kahdesta osasta, suunnitelmaosasta ja toimeenpano-osasta, sekä metropolisopimuksen sisältöä ja suhdetta metropolikaavaan Lakiluonnoksessa metropolikaava korvaa metropolialueella maakuntakaavan yleiskaavoituksen säilyessä jäsenkunnilla. Jos kuitenkin voimassa oleva yleiskaava ja metropolikaava ovat ristiriidassa,

metropolikaavassa voidaan määrätä, että metropolikaava korvaa yleiskaavan. Kirkkonummen kunta toteaa täsmennyksensä, että metropolikaava voitaisiin määrätä korvaamaan kunnan yleiskaava vain silloin, jos tilanne vaarantaa metropolialueen kehittymisen. Metropolikaavalla tulee olla ensisijaisesti strateginen rooli. eikä sillä tule tehdä yleiskaavatasoista maankäytön suunnittelua. Ehdotettuun kaavajärjestelmän muutokseen sisältyy kuitenkin paljon epäselvyyksiä ja myös pelko siitä, että kaavoitus vastakkaisista pyrkimyksistä huolimatta monimutkaistuu ja hidastuu metropolialueella entisestään. Metropolikaavan laatimista varten asetettavassa toimielimessä tulee olla valtion edustajien lisäksi metropolialueen jäsenkuntien edustus. Lakiluonnoksen mukaan ympäristöministeriö voi antaa kaavan toteuttavalle viranomaiselle oikeuden lunastaa maakuntakaavaan tai metropolikaavaan otetun alueen tai sen käyttöoikeuden supistamisen, jos se on tarpeellista maakuntakaavan tai metropolikaavan toteuttamiseksi valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita varten. Kirkkonummen kunnan mielestä kunnille tulee antaa suora maan lunastusoikeus metropolikaavaan ja yleiskaavaan perustuen. Lakiluonnoksen 34j §:ään kirjattu rakentamisrajoitus ja siitä aiheutuva lisäys 101 §:ään lunastus- ja korvausvelvollisuudesta on epämääräinen. Yleiskaavan perusteella annettu rakentamisrajoitus aiheuttaa kunnalle mahdollisen lunastus- tai korvausvelvollisuuden. Lakiluonnosta tulisi tarkentaa siten, että metropolihallinnon asettaman määräyksen perusteella aiheutuva mahdollinen lunastus- tai korvausvelvollisuus osoitettaisiin selkeästi metropolihallinnon eikä kunnan velvollisuudeksi. Metropolikaavan toimeenpano-osaan kirjattavat toteuttamisperiaatteet, lähivuosien kehittämiskohteet, toteuttamisjärjestys ja toteuttamisajoitus tulee suunnitella ja toteuttaa metropolialueen kuntien kanssa siten, että alueen mitoituksessa ja toteutuksessa huomioidaan myös kunnan omat resurssit kunnallistekniikan ja julkisten palvelujen järjestämiseen.

PERUSTELU:

1. poistettu kohta. Maapolitiikan tavoitteet ja kehittäminen on tärkeä osa metropolikaavaa ja sen toimeenpanoa, joten ne on syytä sisällyttää kaavan osaksi lakiesityksen mukaisesti.
2. poistettu kohta. Lause on ristiriitainen. Nykyisessä järjestelmässä yleiskaava on strateginen taso, jonka metropolikaava korvaa.
3. poistettu kohta: Lunastusoikeus on määritelty riittävän kattavasti ja se nimenomaan myönnetään kaavaa toteuttavalle viranomaiselle.

2 c. Metropolialueen osoittamista suunnittelutarvealueeksi ja suunnittelutarveasioiden siirtoa metropolihallinnolle

Metropolialue on lakiluonnoksen mukaan suunnittelutarvealuetta ja metropolihallinto päättää suunnittelutarveratkaisuista (metropolihallinto ratkaisee ns. erityisten edellytysten olemassaolon rakennuslupaa myönnettäessä). Lupaviranomaisena toimiminen hidastaa rakennuslupien myöntämistä ja samalla seudun kehittymistä. Lisäksi se on metropolihallinnolle liian operationaalinen ja raskas tehtävä sekä vie voimavaroja metropolihallinnon päätehtävältä eli strategisten MAL-asioiden kokoamiselta ja järjestämiseltä. Suunnittelutarveratkaisujen osalta toimivalta tulee säilyttää kunnilla. Metropolihallinnon ohjaava vaikutus kuntien toimivallassa oleviin suunnittelutarveratkaisuihin voidaan turvata antamalla metropolihallinnolle niihin valitusoikeus nykyisen ELY-keskuksen asemasta. POISTETAAN / Tilalle: "Kirkkonummi kannattaa esitystä".

PERUSTELU: Suunnittelutarveasioiden siirto metropolihallinnolle tehostaa metropolikaavan ohjaavaa vaikutusta seudun kehitykseen. Tällä hetkellä suunnittelutarveratkaisuja tehdään noin 500. Tavoite on, että

metropolikaavan myötä suunnittelutarveratkaisujen tarve vähenee. Lähtökohta on, että rakentaminen perustuu kaavaan. Kun suunnittelutarveratkaisusta vastaa koko alueella yksi viranomainen yksittäisten kuntien sijaan, periaatteet tulevat selvemmiksi ja varmistetaan paremmin maanomistajien tasapuolinen kohtelu.

4. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset ja asiat Kirkkonummen kunta toteaa lopuksi, että metropolialueen elinvoimaisuutta, kehittämistä ja kilpailukyvyn parantamista edistävät hallinnolliset ratkaisut tulisi ratkaista yhteistyössä alueen kuntien kanssa huomioiden niiden erityispiirteet ja -vahvuudet. Hätiköidysti suunniteltujen ja käyttöön otettujen hallintomallien toimivuus on epävarmaa ja pahimmillaan toimii niille asetettujen tavoitteiden vastaisesti. POISTETAAN

PERUSTELU: Tarkoittaisi pitäytymistä nykyisessä järjestelyssä, järjestelmä jonka toimimattomuuden takia metropolihallintoa on katsottu tarpeelliseksi kehittää. Vaikka lain valmistelu on takunnut eikä hallituksessa ole asiasta yksimielisyyttä, pidämme tärkeänä, että kunnan lausunto on mahdollisimman myönteinen.

Jäsen Antti Kilappa kannatti Piironen ehdotusta.

Jäsen Hans Hedberg kannatti pohjaehdotusta.

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi että jäsen Piironen on tehnyt muutosehdotuksen. Ehdotusta on kannatettu. Kunnanhallitus ei hyväksynyt ehdotusta yksimielisesti, joten puheenjohtaja totesi, että ehdotuksista on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään nimenhuudolla siten, että ne, jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Piironen muutosehdotusta äänestävät EI. Jos EI voittaa, kunnanhallitus päättää Piironen ehdotuksen mukaisesti.

Ehdotus äänestysjärjestyksestä hyväksyttiin.

Nimenhuudolla toimitetussa äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

10 Jaa -ääntä (Adlercreutz, Beck, Grönberg, Hedberg, Isomäki-Reik, Kaurila, Lehtinen, Savilahti, Sinisalo, Vahasalo)

2 Ei -ääntä (Kilappa, Piironen)

1 äänesti tyhjää (Harinen)

Pohjaehdotus sai enemmän ääniä.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

1
ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto antaa
valtiovarainministeriölle pöytäkirjan liitteen mukaisen lausunnon hallituksen
esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

2
tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Tiedoksi

Muutoksenhakuohje

Ei muutoksenhakua, kuntalaki § 91

Otteen oikeaksi todistaa:
Kirkkonummella, 3.2.2015

ULLA GAHMBERG
pöytäkirjanpitäjä

Kunnanhallituksen 26.1.2015 ehdotus valtuustolle

Kirkkonummen kunnan lausunto hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunto on laadittu niin, että siinä seurataan lausuntopyynnössä esitettyä jaotusta.

1a. Metropolihallinnon perustamisen tarkoitus ja tavoitteet

Metropolihallinnolle ei ole tarvetta ja se luo yhden ylimääräisen hallintoportaan. Kuntien ja kunnallisen itsehallinnon kannalta kuntien ja valtion välinen yhteistoiminta nykyisiä rakenteita kehittämällä on uusien hallintorakenteiden lisäämistä parempi vaihtoehto.

1 b. Metropolihallinto ja sen jäsenkunnat (2-3 §)

Toiminnallisesti Helsingin seutuun kytkeytyvien kuntien määrä on ajan kuluessa kasvanut eikä tämä kehitys todennäköisesti ole päättynyt. Siksi Kirkkonummen kunta toteaa, että metropoliin kuuluvia kuntia ei rajoitettaisi laissa vaan mukaan tulisi voida hyväksyä nykyisten 14 kunnan lisäksi myös uusia metropolialueeseen maantieteellisesti rajoittuvia kuntia näiden omasta hakemuksesta.

1 c. Metropolihallinnon toimiala ja metropolihallinnolle siirrettävät tehtävät (4 § sekä esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2-20)

Esityksen mukaan metropolihallinnon tehtävät muodostuvat pääasiassa MAL-asioiden strategisen tason suunnittelu- ja kehittämistehtävistä mitä voidaan pitää osittain perusteltunakin. Sen sijaan esim. maapolitiikan suunnittelu ja maapolitiikan hoitaminen kytkeytyy kiinteästi asemakaavoitukseen ja se tulisi jättää näin ollen kuntien tehtäväksi. Ylipäänsä kaikkia mahdollisia metropolihallinnon hoidettavaksi suunniteltuja tehtäviä on harkittava tarkoin päällekkäisen hallinnon välttämiseksi. Metropolihallinnon tulee välttää operatiivisten tehtävien hoitovastuuta, kuten esim. lakiluonnoksessa mainittua rakennuttamispalvelua.

1 d. Metropolivaltuusto (5 §)

Kirkkonummen kunta ei kannata suorilla vaaleilla valittua metropolivaltuustoa vaan perinteistä kuntayhtymä -muotoista hallintomallia, jossa päätöksenteko ja vaikuttaminen perustuvat välilliseen demokratiaan ja vastuu tämän kautta kuuluu jäsenkunnille. Metropolihallinnolle kaavailut maankäytön, asumisen ja liikenteen tehtävät ovat kuntalaisten kannalta toki merkittäviä mutta silti huomattavasti vähäisempiä kuin esim. sosiaali- ja terveystoimen uudistuksessa kuntayhtymille aiotut tehtävät. Sote-hallintoon ei kuitenkaan tehtävien vaikuttavuudesta huolimatta ole esitetty suoraa vaaleja.

1 e. Metropolivaalit (7-13 §)

Jos metropolivaltuusto kaikesta huolimatta asetetaan suorilla vaaleilla, niin vaalit tulee toimittaa samanaikaisesti kunnallisvaalien kanssa. Vaalijärjestelmän tulee turvata metropolihallinnon jäsenkunnille riittävä alueellinen edustavuus, mikä toteutuisi parhaiten kolmen vaalipiirin mukaisessa vaihtoehdossa. Lisäksi jokaisesta metropolialueen kunnasta on valittava kuitenkin vähintään yksi metropolivaltuutettu ja metropolivaltuuston paikkajaon on vastattava poliittisten ryhmien metropolivaaleissa saamia äänimääriä.

1 f. Aukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet (14 -16 §)

Aukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on turvattava kuntalain osallistumista ja vaikuttamista sekä tiedottamista ym. koskevin säädöksin. Sen sijaan lakiehdotuksen 15 §:ssä mainitun neuvon antavan kansanäänestyksen järjestäminen vaikuttaa ylimitoitettulta metropolihallinnon toimivaltaan kuuluvien tehtävien luonne huomioiden. Jos kuitenkin säädetään neuvon antavasta kansanäänestyksestä, niin sellainen tulee tehdä mahdolliseksi myös osassa metropolialuetta.

1 g. Metropolisopimus (17 §)

Valtioneuvoston toimikaudeksi laadittavaa metropolisopimusta, joka kokoaa yhteen strategisia tavoitteita palvelevat kuntien ja valtion sopimat toimenpiteet ja rahoituksen, on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Metropolisopimus tulee selkeyden vuoksi laatia vain jäsenkuntien ja valtion kesken. Metropolihallinnon itsensä ei tule olla sopimusosapuoli sillä rahoitus rakentuu valtion ja kuntien varaan.

1 h. Kuntien maksuosuuksien määräytyminen ja valtion rahoitus metropolihallinnolle (18-19 § sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi metropolihallinnon valtionavustuksista)

Lakiluonnoksen mukaan metropolihallinnon on hoidettava mm. metropolialueen liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen suunnittelu, joukkoliikenteen liikennepalveluiden suunnittelu ja hankinta sekä joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmästä sekä taksoista päättäminen. Uusien kuntien mukaantulo nykyiseen HSL-pohjaiseen metropolialueen liikennejärjestelmään tulee alentaa nykyisten HSL:n jäsenkuntien maksuosuuksia. Kunnille mahdollisesti tulevien muiden uusien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta maksettavan valtionavustuksen tulee korvata tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

1 j. Perussopimus

Metropolihallinnon perussopimuksen osapuolia ovat ensisijaisesti siihen kuuluvat kunnat. Siten päätöksenteon perusteet ja malli tulee mainita laissa kaikkien jäsenkuntien vaikutusmahdollisuudet turvaavalla tavalla.

1 m. Metropolialueen laajentaminen

Kirkkonummen kanta todettu jo kohdassa 1 b.

1 o. Henkilöstö

Mahdollisessa siirtymävaiheessa henkilöstöä koskevat päätökset tulee tehdä yhdenvertaisin ja tasapuolisin perustein. Metropolihallintoon siirryttäessä ja siten muiden seudullisten toimijoiden määrän vähentyessä seutuhallinnon tulee yksinkertaistua ja tehostua.

2. Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen (lakiehdotus 16) liittyen lausunnonantajaa pyydetään erityisesti arvioimaan:

2 a. Metropolikaavan ohjaus- ja oikeusvaikutuksia osana kaavajärjestelmää

2 b. Metropolikaavan muodostumista kahdesta osasta, suunnitelmaosasta ja toimeenpano-osasta, sekä metropolisopimuksen sisältöä ja suhdetta metropolikaavaan

Lakiluonnoksessa metropolikaava korvaa metropolialueella maakuntakaavan yleiskaavoituksen säilyessä jäsenkunnilla. Jos kuitenkin voimassa oleva yleiskaava ja metropolikaava ovat ristiriidassa, metropolikaavassa voidaan määrätä, että metropolikaava korvaa yleiskaavan. Kirkkonummen kunta toteaa täsmennyksensä, että metropolikaava voitaisiin määrätä korvaamaan kunnan yleiskaava vain silloin, jos tilanne vaarantaa metropolialueen kehittymisen.

Metropolikaavalla tulee olla ensisijaisesti strateginen rooli eikä sillä tule tehdä yleiskaavatasoista maankäytön suunnittelua. Ehdotettuun kaavajärjestelmän muutokseen sisältyy paljon epäselvyyksiä ja myös pelko siitä, että kaavoitus vastakkaisista pyrkimyksistä huolimatta monimutkaistuu ja hidastuu metropolialueella entisestään. Metropolikaavan laatimista varten asetettavassa toimielimessä tulee olla valtion edustajien lisäksi metropolialueen jäsenkuntien edustus.

Lakiluonnoksen mukaan ympäristöministeriö voi antaa kaavan toteuttavalle viranomaiselle oikeuden lunastaa maakuntakaavaan tai metropolikaavaan otetun alueen tai sen käyttöoikeuden supistamisen, jos se on tarpeellista maakuntakaavan tai metropolikaavan toteuttamiseksi valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita varten. Kirkkonummen kunnan mielestä kunnille tulee antaa suora maan lunastusoikeus metropolikaavaan ja yleiskaavaan perustuen.

Lakiluonnoksen 34j §:ään kirjattu rakentamisrajoitus ja siitä aiheutuva lisäys 101 §:ään lunastus- ja korvausvelvollisuudesta on epämääräinen. Yleiskaavan perusteella annettu rakentamisrajoitus aiheuttaa kunnalle mahdollisen lunastus- tai korvausvelvollisuuden. Lakiluonnosta tulisi tarkentaa siten, että metropolihallinnon asettaman määräyksen perusteella aiheutuva mahdollinen lunastus- tai korvausvelvollisuus osoitettaisiin selkeästi metropolihallinnon eikä kunnan velvollisuudeksi.

Metropolikaavan toimeenpano-osaan kirjattavat toteuttamisperiaatteet, lähivuosien kehittämiskohteet, toteuttamisjärjestys ja toteuttamisajoitus tulee suunnitella ja toteuttaa metropolialueen kuntien kanssa siten, että alueen mitoituksessa ja toteutuksessa huomioidaan myös kunnan omat resurssit kunnallistekniikan ja julkisten palvelujen järjestämiseen.

2 c. Metropolialueen osoittamista suunnittelutarvealueeksi ja suunnittelutarveasioiden siirtoa metropolihallinnolle

Metropolialue on lakiluonnoksen mukaan suunnittelutarvealuetta ja metropolihallinto päättää suunnittelutarveratkaisuista (metropolihallinto ratkaisee ns. erityisten edellytysten olemassaolon rakennuslupaa myönnettäessä). Lupaviranomaisena toimiminen hidastaa rakennuslupien myöntämistä ja samalla seudun kehittymistä. Lisäksi se on metropolihallinnolle liian operationaalinen ja raskas tehtävä sekä vie voimavaroja metropolihallinnon päätehtävältä eli strategisten MAL-asioiden kokoamiselta ja järjestämiseltä.

Suunnittelutarveratkaisujen osalta toimivalta tulee säilyttää kunnilla. Metropolihallinnon ohjaava vaikutus kuntien toimivallassa oleviin suunnittelutarveratkaisuihin voidaan turvata antamalla metropolihallinnolle niihin valitusoikeus nykyisen ELY-keskuksen asemasta.

3. Muihin lakiehdotuksiin (lakiehdotukset 2-15 ja 17-20) liittyvät asiat

Metropolihallinnon tavoitteena on vähentää sekä yksinkertaistaa hallinnon tasoja ja rakenteita. Metropolihallinnon jäsenkunnat ovat myös Uudenmaan liiton jäsenkuntia. Näin ollen kunnat maksaisivat jäsenmaksua tai maksuosuutta sekä metropolihallinnolle että Uudenmaan liitolle. Kirkkonummen kunnan näkökulmasta Uudenmaan liiton tehtävät, toiminta-alue sekä kuntien jäsenmaksut tuleekin arvioida uudelleen. Samassa yhteydessä on luontevaa arvioida myös valtion aluehallinnon tehtävät sekä mahdollisesti siirtää osa niistä metropolihallinnolle.

4. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset ja asiat

Kirkkonummen kunta toteaa lopuksi, että metropolialueen elinvoimaisuutta, kehittämistä ja kilpailukyvyyn parantamista edistävät hallinnolliset ratkaisut tulisi ratkaista yhteistyössä alueen kuntien kanssa huomioiden niiden erityispiirteet ja -vahvuudet. Hätköidysti suunniteltujen ja käyttöön otettujen hallintomallien toimivuus on epävarmaa ja pahimmillaan toimii niille asetettujen tavoitteiden vastaisesti.